

GGD

Rotterdam-Rijnmond

g e m e e n s c h a p p e l i j k e r e g e l i n g

Betreft: **Brief aan raden inzake meerkosten meerjarenbegroting 2024-2027**
Van: **Secretaris algemeen bestuur gemeenschappelijke regeling GGD**
 Rotterdam-Rijnmond
Datum: **9 februari 2023**

Voorafgaand aan vaststelling van de conceptmeerjarenbegroting 2024 t/m 2027 Gemeenschappelijke Regeling GGD Rotterdam-Rijnmond (GR GGD-RR) wenst het algemeen bestuur (AB) de gemeenteraden alvast te informeren over onvermijdbare meerkosten voor de meerjarenbegroting van de GR GGD-RR vanaf 2024.

Meerkosten meerjarenbegroting 2024-2027 GR GGD Rotterdam-Rijnmond

Vanwege een toenemende infectiedruk, aangepaste wet- en regelgeving en bijkomende werklast, is de huidige begroting niet meer toereikend om alle wettelijke basistaken die bij de GGD belegd zijn per 2024 en verder uit te voeren. Het leidt tot meerkosten voor specifiek drie basistaken, te weten:

1. Infectieziektebestrijding (B1);
2. GROEP en crisisbeheersing (A3);
3. Ondersteuning en beleidsvoorbereiding bestuur gemeenschappelijke regeling (A1).

Deze meerkosten meerjarenbegroting 2024-2027 zijn onvermijdbaar om alle basistaken die bij de GGD belegd zijn conform wet- en regelgeving en geldende kwaliteitskaders uit te kunnen voeren per 2024 en verder. In bijlage 1 is een financieel overzicht opgenomen van de verwachte kosten per gemeente in 2024 in vergelijking met de begroting 2023. Het leidt tot een stijging van +€2,32 op de vaste inwonerbijdrage, van €6,23 in 2023 naar €8,55 per 2024¹. In het vervolg van deze brief wordt uiteengezet waarom deze kostenstijging per 2024 onvermijdbaar is.

Leeswijzer

In de inleiding worden impactvolle ontwikkelingen geschetst, waarmee in de voorgaande meerjarenbegroting geen rekening is gehouden. Nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving evenals een bovengemiddelde en toenemende infectiedruk in de regio Rijnmond zijn aanleiding voor een onvermijdbare bijstelling van de meerjarenbegroting. Achtereenvolgens wordt voor de drie betreffende basistaken toegelicht waarom de huidige begroting niet toereikend is en welke risico's dat met zich meebrengt. Naast dat er geen invulling kan worden gegeven aan bepaalde wettelijke taken en kwaliteitseisen, leidt het tot voorkombare gezondheidsschade in de regio. In deze brief worden gemeenteraadsleden tevens geïnformeerd over de huidige stand van zaken omtrent GGD 3.0, relevante landelijke ontwikkelingen en incidentele Rijksbijdragen. Tot slot wordt het vervolgproces rondom de begroting geschetst, o.a. de verzorging van raadsinformatiesessies door de GGD-RR en de termijn waarbinnen gemeenteraden hun zienswijzen op de conceptbegroting kunnen indienen.

¹ Disclaimer: actuele inwoneraantallen (CBS) zijn pas begin maart 2023 bekend, dit kan nog tot een kleine wijziging van de inwonerbijdrage leiden.

Inhoud

1. Inleiding
2. Toelichting meerkosten infectieziektebestrijding
3. Toelichting meerkosten crisisbeheersing
4. Toelichting meerkosten ondersteuning en beleidsvoorbereiding bestuur
5. Indexatiepercentage 2024
6. Bestuurlijke afweging
7. Stand van zaken GGD 3.0
8. Landelijke ontwikkelingen en incidentele rijksbijdragen
9. Vervolgproces

1. Inleiding

Er is sinds de vaststelling van de voorgaande vierjarenbegroting en bijbehorend basistakenpakket veel veranderd. Niet alleen is de coronapandemie van forse impact geweest, diverse ontwikkelingen in het zorgdomein zijn van grote invloed op de uitvoeringstaken die bij de GGD belegd zijn. De voorgaande vierjarenbegroting (2019-2022) is reeds in 2017 door de GGD opgebouwd, omdat conform de begrotingscyclus voor de GR GGD-RR het bestuur de nieuwe begroting in het eerste kwartaal 2018 diende vast te stellen. De keuzes voor de omvang van het basistakenpakket, de noodzakelijke inzet en overige kosten waren gebaseerd op de ervaringen van de voorliggende periode en de meest recente jaarcijfers van toen: 2016.

Nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving

Destijds is niet geanticipeerd op de inwerkingtreding van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 en evenmin op de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg (Wabv pz) per 1 juli 2020. Terwijl deze wetgeving, gezien verplichte medische dossiervorming, waar de GGD aan gehouden is, extra inzet vergt en nieuwe taken meebrengt. Ondertussen zijn er nog een aantal nieuwe en gewijzigde wetten, te weten de Wet open overheid (Woo), de Archiefwet en de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Om als GGD aan de (gewijzigde) wet- en regelgeving te kunnen voldoen, is extra ondersteuningscapaciteit vereist.

Op basis van ervaringen, veranderingen in wet- en regelgeving en toenemende werkdruk in 2018/2019, is de GGD in 2019 gestart met een verkenning inzake het vormgeven van de toekomst van de GGD, waarin vooral de nadruk op preventie sterker diende terug te komen (traject GGD 2.0). Vanwege de coronapandemie begin 2020 is dit traject gestagneerd. Daarbij vielen er tijdens de coronapandemie een aantal knelpunten tijdelijk weg: dankzij de meerkostenregeling van VWS voor coronabestrijding kon extra inzet gepleegd worden en er was vanwege beperkende coronamaatregelen tijdelijk sprake van een lagere infectiedruk van andere overdraagbare infectieziekten.

De huidige begroting (2023) is niet meer toereikend om als GGD alle wettelijke taken uit te kunnen blijven voeren op een kwalitatief voldoende niveau. Om als GGD gesteld te blijven staan voor de uitvoering van alle wettelijke taken en zo de gezondheidsrisico's in onze regio te beperken, moeten we hierop in de nieuwe meerjarenbegroting anticiperen. Met het wegvallen van de meerkostenregeling voor corona (de huidige opdracht vanuit VWS heeft als einddatum 1 juli 2023) en daarmee de beëindiging van een aparte corona-crisisorganisatie, zijn de risico's fors, met name voor de uitvoering van infectieziektebestrijding (IZB). Deze risico's worden in het vervolg van de brief nader toegelicht.

2. Toelichting bij meerkosten infectieziektebestrijding (IZB)

Bescherming van (medische) persoonsgegevens

Sinds 25 mei 2018 is de AVG (algemene verordening gegevensbescherming) van kracht en per 1 juli 2020 de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg (Wabvpz). De Wabvpz stelt, bovenop de AVG, medisch specifieke eisen aan systemen, beveiliging van systemen en geschoold personeel. Daarbij vergt ook de digitalisering van de maatschappij extra inzet en kosten, omdat de GGD elektronisch moet kunnen communiceren met patiënten over hun dossier. Deze ontwikkelingen hebben nieuwe wettelijke standaarden en normen met zich meegebracht, waar de GGD aan gehouden is om de kwaliteit van zorg en gegevensbescherming te garanderen.

Gehanteerde VISI-norm ontoereikend en achterhaald

Het basistakenpakket voor het product infectieziektebestrijding (B1), zoals in de huidige gemeenschappelijke regeling vastgelegd, is gebaseerd op een landelijk vastgestelde formatienormering: de VISI-norm 2013. De VISI-norm levert een rekenmethode op voor het bepalen van de benodigde formatie om als GGD uitvoering te geven aan de kerntaken van infectieziektebestrijding. Als uitgangspunt wordt hiervoor een landelijk gemiddelde gehanteerd. Echter, zijn verschillende factoren in de regio Rotterdam-Rijnmond zeer bepalend voor het werk, die niet zijn meegenomen in de huidige VISI-normering maar wel bijdragen aan een bovengemiddelde infectiedruk:

- De grote variëteit aan migratie-achtergronden van de inwoners draagt bij aan een verhoogd risico op infectieziekten (sommige infectieziekten komen in groepen met een migratie-achtergrond aantoonbaar vaker voor);
- De omvang van de bevolking met achterstanden is bovengemiddeld, wat uitdagingen en extra opgaven met zich meebrengt t.a.v. taalvaardigheid en gezondheidsvaardigheden;
- De hoge dichtheid en verscheidenheid van woon- zorgcentra, ziekenhuizen, laboratoria en maatschappelijke opvang waar de GGD mee moet samenwerken, wijkt sterk af van het landelijk gemiddelde;
- Deze regio heeft twee grote 'toegangspoorten', te weten een A-haven² (Port of Rotterdam) en RTHA (Rotterdam The Hague Airport). Hierdoor is er extra risico op import van infectieziekten wat meer taken voor de GGD met zich meebrengt.

Daarbij is de meest recente VISI-norm (2013) gedateerd. Nieuwe infectieziekten zoals Covid-19, Zikavirus, CPE (bijzonder antibioticumresistent micro-organisme), monkeypox en aviaire influenza (vogelgriep) zijn nog niet meegewogen, maar inmiddels wel opgenomen in de lijst van meldingsplichtige infectieziekten. Verder ontbreken bepaalde functies, die door herziene kwaliteitsstandaarden en vakinhoudelijke ontwikkelingen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld een deskundige infectiepreventie³. Tegelijkertijd dragen andere maatschappelijke trends en ontwikkelingen bij aan een verhoogde infectiedruk:

- Toename van uitbraken, bijvoorbeeld schurft in kinderopvang, verpleeg- en studentenhuizen;
- Dalende vaccinatiegraad onder kinderen en jongeren, met toenemend risico op ernstige infectieziekten zoals mazelen en polio;

² Per ministeriële regeling is de haven van Rotterdam als 'plaats van binnenkomst' met typering A-haven aangewezen. Daarmee worden eisen gesteld voor de preventie en bestrijding van internationale volksgezondheidsdreigingen en laagdrempelige toegang tot medische zorg, zoals beschreven in de WPG.

³ Een deskundige infectiepreventie (DI) zet zich in voor een goede hygiëne en het voorkomen van verspreiding van besmettelijke ziekten of infecties, door het houden van audits, het geven van adviezen en voorlichting/scholing. Met name gericht op kwetsbare doelgroepen of situaties/locaties waar kwetsbare doelgroepen verblijven.

- Forse toename van vluchtelingen en ontheemden, waar veelal sprake is van een lage vaccinatiegraad en -bereidheid en die vaker drager zijn van resistente bacteriën. De wijze van opvang leidt tot een verhoogd risico, omdat veel mensen dicht op elkaar zitten. Daarbij vergt deze kwetsbare doelgroep een intensieve aanpak vanwege taalbarrières, cultuurverschillen en opgelopen trauma's;
- Toenemende vergrijzing: ouderen zijn vanwege een verouderd immuunsysteem kwetsbaarder en gevoeliger voor bepaalde infectieziekten (o.a. influenza, corona en pneumokokken). Daarnaast hebben ouderen vaker complexe andere aandoeningen die van invloed zijn op het beloop van een infectie.

Op dit moment wordt er landelijk gewerkt aan de herziening van de VISI-norm. De GGD hoopt dat in de nieuwe normering voldoende rekening wordt gehouden met de bovengenoemde facetten, zodat ze bruikbaar is als evenwichtige rekenmethode om de benodigde formatie in onze regio te bepalen. De nieuwe VISI-norm wordt niet eerder dan tweede helft 2023 verwacht. Gezien de deadline voor indiening van de begroting bij de Gedeputeerde Staten (15 september a.s.) komt de nieuwe normering te laat voor vaststelling van de meerjarenbegroting '24-'27. De nieuwe norm kan consequenties hebben die nu nog niet zijn voorzien, wat mogelijk een bijstelling van de GGD-begroting vereist.

Risico's voor uitvoering van kerntaken binnen huidige financiële kaders

Gegeven de complexiteit aan factoren in de regio Rijnmond, de toenemende infectiedruk, vereiste functies voor uitvoering van basistaken en hoge kwaliteitseisen ten aanzien van gegevensbescherming, is de huidige begroting niet toereikend om structureel alle zeven kerntaken behorend bij infectieziektebestrijding uit te voeren conform wettelijke kaders en inspectienormen. Binnen de huidige financiële kaders (begroting 2023) zou het betekenen dat de GGD noodgedwongen prioriteit legt bij kerntaak 1: 'bestrijden van infectieziekten en voorkomen van verdere verspreiding' (het verwerken van meldingen van infectieziekten). De andere zes kerntaken kunnen beperkt tot niet worden uitgevoerd, met alle risico's van dien:

- De GGD-RR voldoet niet aan de inspectienormen, als taken niet of onvolledig kunnen worden uitgevoerd, en de 24/7 bereikbaarheid niet kan worden gegarandeerd;
- De GGD kan niet of niet tijdig anticiperen op een dreiging of uitbraak van infectieziekten, met een onnodig aantal zieken/sterfgevallen tot gevolg;
- Er is geen capaciteit voor (inhoudelijke) informatieverstrekking en advisering aan bestuurders en gemeenten;
- Er is geen inzet op risicobeheersing van de dalende vaccinatiegraad, waarmee het risico voor kwetsbare burgers op gezondheidsschade toeneemt;
- Vereist overleg met ketenpartners kan niet of in beperkte mate plaatsvinden;
- Het ontbreekt aan tijd voor verplichte oefeningen (vaardigheden) van het medisch personeel;
- Toenemende druk op het GGD-personeel leidt tot meer uitval en schaarste van medische expertise, waar het huidig ziekteverzuim al een punt van zorg is.

De zeven kerntaken van infectieziektebestrijding en risico's voor het niet of beperkt uitvoeren van deze afzonderlijke taken zijn opgenomen in bijlage 2.

3. Toelichting bij meerkosten crisisbeheersing

In de huidige basistaak GROEP (GGD Rampen opvangplan, A3) zijn taken ter voorbereiding op langdurige crisissen niet begroot. Ten tijde van de coronacrisis is het duidelijk geworden dat een staande organisatie die zich richt op haar core business niet makkelijk kan schakelen naar een crisisorganisatie voor de bestrijding van een grootschalige uitbraak. Hierdoor is het noodzakelijk dat een 'waakvlam' wordt ingericht ten behoeve van de paraatheid van de crisisbestrijding. Gebaseerd op de onmisbare kernfuncties in de corona crisisorganisatie, vereist een crisisbestendige organisatie een stevig team dat, als de situatie vraagt om opschaling, direct kan schakelen met regionale en landelijke partners en bestuurders om snel goede besluiten te nemen. De staande uitvoeringsorganisatie wordt niet direct belast en kunnen daarmee hun reguliere werkzaamheden blijven uitvoeren (bedrijfscontinuïteit).

Hiertoe wordt het product A3 GROEP uitgebreid met 'crisisbeheersing'. De meerkosten voor de regio betreffen de meest minimale variant om invulling te geven aan het 'waakvlamniveau'. Deze variant is niet toereikend om crisisbestendig te zijn, maar met deze beperkte formatie kan de GGD de geleerde lessen van de coronacrisis borgen en een impuls geven aan het trainen en opleiden binnen de organisatie. Zonder deze minimale bezetting:

- Wordt kennis en ervaring die is opgedaan in de coronacrisis niet verankerd in de organisatie. Een vorm van kapitaalvernietiging, als de GGD dat wat bewezen werkte naar de toekomst niet kan toepassen en deze kennis niet kan delen met partners in de regio.
- Gaat het opgebouwde en benodigde netwerk en samenwerkingsverbanden verloren, wat bij een volgende crisis (deels) weer opnieuw moet worden opgebouwd. Het leidt tot een verminderde slagkracht en efficiency in het reageren op een volgende ernstige situatie.
- Kunnen de verantwoordelijke gemeentebestuurders ten tijde van een gezondheids crisis onvoldoende worden ondersteund en geadviseerd, wat bestuurlijke besluitvorming belemmert. Bijkomend risico is dat professionals die in tijden van crisis ingezet worden over andere competenties beschikken dan nodig voor het werkveld zorg en publieke gezondheid.
- Ontbreekt een gecoördineerd handelingsperspectief, wat kan betekenen dat gemeenten zelf moeten voldoen aan de eisen (eigen draaiboeken).

De hierboven geschetste risico's kunnen schadelijke gevolgen hebben voor de volksgezondheid van de regio Rijnmond. Bijvoorbeeld wanneer het ontbreekt aan informatie om tijdig het juiste besluit te nemen. Of de bouw van een test- of vaccinatielocatie die vertraging oploopt.

Met het inrichten van een waakvlamniveau, realiseren we een eerste aanspreekpunt voor de vele ontwikkelingen op dit terrein, zowel landelijk als in de regio. Om deze functie op basisniveau verder in te richten, verwacht de GGD dit te kunnen realiseren in het kader van het traject van de nieuwe Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI) waarbij er uit wordt gegaan van een bijdrage vanuit Rijksmiddelen (zie ook: landelijke ontwikkelingen).

Nieuwe taken onder A3 t.b.v. crisisbeheersing

Doordat een waakvlam crisisorganisatie paraat staat, heeft dit een dempend effect op de duur en impact van langdurige crises. De 'last' van een crisis wordt minder in het geheel, en beter hanteerbaar. Hiertoe worden concreet de volgende (nieuwe) taken opgenomen:

- Situatiebeoordeling volgens een transparant en multidisciplinaire methodiek: van gezondheidsrisico's tot de politiek bestuurlijke risico's;
- Advisering over de aansturing en organisatie van een crisissituatie;
- Besluitvorming voorbereiden over opschaling van koud, naar lauw, naar warme fase van een regionale crisis;
- Onderhouden alertheid en bewustzijn door middel van oefening, netwerkgesprekken en paraatheidschecks;
- Up-to-date houden van draaiboeken, bruikbare scripts, locatiegegevens, processen en aansturingafspraken.
- Aansluiten op ontwikkelingen en daarmee intensiveren van samenwerking met crisisbeheersingsonderdelen van andere regionale organisaties, o.a. de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) waaronder de GHOR, gemeentelijke onderdelen (bevolkingszorg), Regionaal Overleg Acute en Niet Acute Zorg (ROAZ/RONAZ) en beroepsgroepen uit de zorg zoals huisartsen, ouderenzorg, GGZ en Jeugdhulp.

4. Toelichting meerkosten ondersteuning en advies bestuur

De laatste jaren is de druk op bestuurlijke ondersteuning vanuit de GGD steeds verder toegenomen. Nieuwe en gewijzigde wetgeving en een groot aantal ontwikkelingen op landelijk niveau, leiden tot nieuwe taken en vereisen extra inzet t.b.v. een goede ondersteuning van de directie en advisering aan het bestuur (basistaak A1). Met name de volgende nieuwe of gewijzigde wetten vergen structureel extra capaciteit:

- Met de komst van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) zijn de werkzaamheden sterk toegenomen. Er moet meer tijd worden besteed aan reguliere data protection impact assessments (DPIA's) en verwerkersovereenkomsten. Maar ook in het voorkomen en afdoen van datalekken en het uitwerken van de aanbevelingen van de Autoriteit Persoonsgegevens;
- De nieuwe Wet open overheid (WOO) als opvolger van de Wet openbaarheid bestuur (WOB), die actieve openbaarmaking van stukken verplicht, waaraan de GGD nu niet voldoet. Bijkomend krijgt de GGD een toenemend aantal WOO-verzoeken, die veel coördinatie en inzet vergen;
- De gewijzigde Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen (WGR), die moet leiden tot het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling. Dit is echter al lange tijd een knelpunt, omdat de gemeenschappelijke regeling van de GGD Rotterdam-Rijnmond sinds 2013 niet is geactualiseerd. Naast het wegwerken van achterstallig onderhoud, is structureel meer inzet noodzakelijk door nieuwe eisen in de gewijzigde WGR, onder andere m.b.t. zienswijzen en de betrokkenheid van gemeenteraden;
- Dit geldt ook voor de Archiefwet. De GGD is er door de archiefinspecteur op gewezen dat een gemeenschappelijke regeling aan geheel eigen archiefregels is gehouden waar we momenteel niet aan voldoen.

Er is structureel extra capaciteit nodig om als GGD aan bovengenoemde wet- en regelgeving te voldoen. We kunnen ons hier als overheid en GGD niet aan onttrekken en de schade kan aanzienlijk zijn als we de risico's niet of onvoldoende afdekken, zoals is gebleken bij het datadiefstal incident tijdens de coronapandemie.

5. Indexatiepercentage 2024

Conform afspraak wordt het indexpercentage zoals afgegeven door de Kring van Gemeentesecretarissen van de regio Rotterdam-Rijnmond gehanteerd. Dit zou mogen leiden tot een stijging van de uurtarieven met 8,4%. Omdat de tarieven voor de GGD in 2023 opnieuw zijn berekend, zijn deze reeds op het prijsniveau van 2023 gebracht. Het gedeelte van de indexatie dat rekening houdt met de doorwerking van de jaren 2022-2023 wordt voor 2024 niet opnieuw meegerekend. De toegepaste indexatie komt daarmee op 3,6%.

6. Bestuurlijke afweging

In het najaar van 2022 is met de Rijnmond-gemeenten en de wethouders Volksgezondheid het gesprek gevoerd over de invulling van de nieuwe meerjarenbegroting. Hier is middels voorleggen van drie scenario's een onderscheid gemaakt in:

- Onvermijdbare investeringen om als GGD op verantwoorde en professionele wijze huidig basistakenpakket voor de publieke gezondheid uit te kunnen voeren, conform geldende wettelijke- en kwaliteitskaders (vaste inwonerbijdrage €8,55);
- Noodzakelijke investeringen voor een toekomstbestendige GGD, gericht op het behoud van wat de GGD in coronatijd heeft kunnen ontwikkelen, en niet weer terug te vallen naar het niveau van voor de pandemie (datagedreven werken en verdiepend onderzoek t.b.v. een effectieve doelgroepgerichte aanpak met informatievoorziening op maat) (geschatte vaste inwonerbijdrage €11,06);
- Gewenste investeringen om de ambities van GGD 3.0 te realiseren (geschatte vaste inwonerbijdrage €18,15).

Binnen het bestuur was er geen gelijkgestemdheid voor één scenario. Een aantal bestuursleden heeft gemotiveerd enkel met de onvermijdbare meerkosten in te kunnen stemmen, omdat hun gemeente niet meer financiële ruimte heeft voor de begroting 2024. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat het basistakenpakket voor alle deelnemende gemeenten gelijk moet zijn en dat een begrotingswijziging een unaniem besluit van het AB-GGD vereist. Dit leidt zodoende tot het opnemen van de onvermijdbare investeringen in de meerjarenbegroting, waarmee de GGD Rotterdam-Rijnmond het huidige minimale basistakenpakket in 2024 t/m 2027 kan continueren. Het betekent dat de GGD bepaalde toepassingen uit de coronaorganisatie niet kan behouden, maar wel een stap voorwaarts zet t.o.v. de GGD van vóór de coronapandemie. Daarbij biedt deze meerjarenbegroting geen ruimte aan nieuwe ontwikkelingen of bijvoorbeeld beleidswijzigingen vanuit het Rijk.

7. Stand van zaken GGD 3.0

Op 1 juli 2021 heeft het Algemeen Bestuur-GGD het visiedocument '*GGD 3.0: Koers voor de toekomst*' unaniem vastgesteld en is deze met de gemeenteraden gedeeld. GGD 3.0 is gericht op het beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners in de regio Rijnmond. De nieuwe koers is gebaseerd op geleerde lessen van de coronacrisis en maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het terrein van de volksgezondheid. Naast dat de koers fundamentele elementen bevat om als GGD toekomstbestendig te zijn voor het beschermen van de publieke gezondheid, omvat het ambities om een gezonde leefstijl en leefomgeving in de regio te faciliteren. De nieuwe koers is door het AB GGD vastgesteld zonder financiële dekking omdat er vanuit het Rijk extra middelen ter beschikking zouden worden gesteld. Echter wordt daar door het huidige kabinet maar beperkt invulling aan gegeven, mede doordat

nieuwe crisissen zich hebben opgedrongen (o.a. de oorlog in Oekraïne en opvang van Oekraïense ontheemden, een forse toename van asielzoekers, naast de energiecrisis en forse inflatiestijging).

Met de gemeenten die in aanvulling op het basistakenpakket het plusproduct 'gemeentelijke advisering gezonde leefomgeving' inkopen bij de GGD, wordt invulling gegeven aan de ambities voor het faciliteren van een gezonde leefomgeving. Aan andere ambities die benoemd staan in GGD 3.0 wordt geen invulling gegeven.

8. Landelijke ontwikkelingen en incidentele rijksbijdragen

De coronapandemie heeft laten zien dat de basis van de GGD Rotterdam-Rijnmond niet op orde is. Op landelijk niveau zijn er een groot aantal ontwikkelingen met als doel om de (regionale) infectieziektebestrijding te versterken, waaronder de pandemische paraatheid. Belangrijkste ontwikkelingen waarvan we verwachten dat zij impact hebben op (het dagelijkse werk van) de GGD worden hieronder kort toegelicht.

Afbouw meerkostenregeling coronabestrijding

De GGD en de GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) in Rotterdam-Rijnmond zijn sinds 2020 actief in de monitoring en bestrijding rondom het coronavirus. Sinds september 2020 is daarvoor, naast de bestaande reguliere GGD, een tijdelijke Programma-organisatie Corona onder de DPG gevormd die de werkzaamheden rond corona uitvoert. De meerkosten die de GGD maakt voor de bestrijding van Covid-19 worden door het ministerie van VWS vergoed vanuit een meerkostenregeling. De minister heeft vanuit de huidige opdracht de GGD'en gevraagd tot 1 juli 2023 gesteld te staan voor de bestrijding van Covid-19. De meerkostenregeling corona van VWS eindigt op 31 december 2023. Of er voor de tweede helft van 2023 een aanvullende opdracht aan de GGD'en wordt verstrekt, is nog niet bekend. De Programma-organisatie Corona van de GGD RR heeft in de periode 2020-2022 in totaal 321,5 miljoen euro gedeclareerd bij VWS (45,3 miljoen in 2020, 163 miljoen in 2021 en 113,2 miljoen in 2022).

Inrichting van de Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding en landelijke informatievoorziening infectieziekten

De Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI) zal zich richten op de aansturing/logistiek/uitvoering bij een A-ziekte met pandemisch potentieel. Samen met de GGD'en en het RIVM werkt de LFI momenteel aan inhoudelijke processen en afspraken. De LFI gaat de voorbereiding op een toekomstige pandemie op zich nemen (koude fase) en zorgdragen voor de operationele aansturing (warme fase), zoals het afsluiten van waakvlamcontracten voor grootschalige inzet van callcenters of logistieke diensten en het opzetten van een oefen- en trainingsprogramma voor grootschalige infectieziektecrises. De LFI heeft ook de opdracht voor een soepele opschaling en met de GGD'en te komen tot meer uniforme werkwijzen en systemen en moet borgen dat de voorbereide opschaling goed aansluit op de reguliere regionale infectieziektebestrijding. Dit vergt een intensieve interactie tussen regionale GGD'en en de LFI. De LFI zal hiervoor ook eisen stellen aan de GGD. Voor het meerwerk van de GGD in deze ontwikkeling, is een bijdrage vanuit Rijksmiddelen voorzien. De Rijksbijdrage zal naar verwachting niet kostendekkend zijn, omdat GGD Rotterdam-Rijnmond zelf verantwoordelijk blijft voor de strategie, methodiek, tot aan uitvoering van opschaling lokaal, regionaal en bovenregionaal. Om deze reden is er een waakvlam crisisorganisatie in de meerkosten voor de meerjarenbegroting '24-'27 opgenomen.

Van belang is dat er regionaal voldoende capaciteit is (artsen en andere professionals) en is een versterking van de landelijke informatievoorziening en ICT-infrastructuur nodig. De komende jaren investeert het Rijk in het ontwerp en implementatie van een schaalbaar, wendbaar en veilige ICT-voorziening voor infectieziekte-informatie. Dit komt tevens de uitvoering van reguliere infectiezieketaken van de GGD ten goede. Tegelijkertijd stelt het GGD'en in staat om in tijden van crisis veilig en snel te kunnen opschalen, wat in de coronapandemie onvoldoende snel mogelijk was. Gebruikmakend van de kennis en ervaring van de afgelopen coronaperiode wordt hiermee een robuust informatievoorziening landschap neergezet. Dit vraagt echter ook om aanpassing van reguliere regionale werkprocessen en protocollen, het volgen van de ontwikkelingen, scholing van medewerkers etc. Deze extra belasting zal de GGD zelf moeten bekostigen en is onderdeel van de meerkosten in de meerjarenbegroting '24-'27 voor infectieziektebestrijding. Ten aanzien van de inrichting en het functioneren van de LFI zal de Wet Publieke Gezondheid worden aangepast.

Programma Versterking Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

Voor het wegnemen van de belangrijkste acute kwetsbaarheden in de infectieziektebestrijding wordt door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een 2-jarige (2023 en 2024) specifieke uitkering (SPUK) beschikbaar gesteld aan de GGD'en via het programma 'Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid GGD'en' (VIP). Naar verwachting kunnen in de loop van het eerste kwartaal van 2023 GGD'en hiervoor een SPUK aanvragen bij VWS. In totaal is er landelijk €37 miljoen beschikbaar in 2023 en €38 miljoen in 2024. Voor GGD-RR is voor 2023 1,9 miljoen beschikbaar en voor 2024 2,2 miljoen. VIP bestaat uit 5 pijlers:

1. Kwetsbaarheden wegnemen voor pandemische paraatheid;
2. Versterken (boven)regionale monitoring en surveillance;
3. Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur;
4. Samenwerken op bovenregionaal niveau;
5. Slim en versneld opleiden.

Met de VIP/SPUK-gelden kunnen GGD'en een aantal acute reparatie- en herstelwerkzaamheden uitvoeren, zoals het nog 2 jaar langer behouden van een kleine kern van gekwalificeerde en ervaren medewerkers uit de coronaorganisatie, het verbeteren van (bovenregionale) monitoring- en surveillanceactiviteiten i.s.m. het RIVM, en het verstevigen van de reguliere infectieziektebestrijding om klaar te staan voor een volgende pandemie (of bij een pandemische dreiging). Hiermee nemen we een aantal acute kwetsbaarheden weg. Het is van belang om deze basis op orde te krijgen en vervolgens in de toekomst op orde te houden en te continueren. Er is nog geen concrete toezegging voor structurele Rijksmiddelen voor versterking van de infectieziektebestrijding. In opdracht van het ministerie van VWS voert Andersson Elffers Felix (AEF) een onderzoek uit naar de benodigde versterking. Het AEF-rapport 'Capaciteit Infectieziektebestrijding in beeld' wordt in het eerste kwartaal van 2023 verwacht. Middelen voor versterking van pandemische paraatheid zijn aanvullend op het huidige basistakenpakket en zullen niet inzetbaar zijn voor de uitvoering van reeds bestaande wettelijke basistaken, omdat deze verantwoordelijkheid bij de gemeenten belegd is.

Aanvragen Gezondheid en Actief Leven Akkoord (GALA)

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen het Rijk, gemeenten, GGD-en en zorgverzekeraars aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. GALA richt zich vanaf 2023 op integrale

en gemeenschappelijke doelen, zoals het terugdringen van gezondheidsachterstanden vanaf de eerste 1000 dagen, een gezonde sociale en fysieke leefomgeving, een gezonde leefstijl, versterking van de mentale gezondheid, vitaal ouder worden en langer meedoen en bijdragen aan de houdbaarheid van de zorg: preventie in het zorgstelsel. Financiering van deze inzet loopt via gemeenten die een Specifieke Uitkering (SPUK) kunnen aanvragen voor de verschillende onderdelen van GALA. De middelen komen in 2023 beschikbaar en kunnen voor dat kalenderjaar worden aangevraagd. Voor de periode 2024-2026 dienen gemeenten een integraal plan uit te werken als basis voor de meerjarige aanvraag van de SPUK. De GGD advies- en kennisfunctie is als een onderdeel van de SPUK benoemd. Gemeenten kunnen de hiervoor beschikbaar gestelde middelen aanvragen en dienen deze door te geleiden naar de GGD om uitwerking te geven aan deze kennisfunctie. De hoogte van de beschikbare middelen wordt per gemeente bepaald en begin februari 2023 bekend.

9. Vervolgproces

Raadsinformatieavonden GGD Rotterdam-Rijnmond

Gemeenteraden zijn middels de griffie reeds uitgenodigd voor de raadsinformatieavonden die door de GGD-RR worden verzorgd: op dinsdagavond 21 februari (fysiek) en donderdagavond 23 februari (digitaal). Het programma voor beide sessies is identiek en bestaat uit twee delen. Enkele professionals van de GGD zullen een inkijkje geven in hun werkzaamheden voor de regio en in het tweede deel wordt de financiële situatie van de GGD met de onvermijdbare meerkosten voor de nieuwe meerjarenbegroting toegelicht. Vragen naar aanleiding van deze raadsinformatiebrief, kunnen bij één van de sessies aan de GGD worden gesteld. De digitale bijeenkomst zal worden opgenomen en de terugkijklink wordt nadien met de griffie gedeeld.

Besluitvormingsproces

De conceptbegroting 2024-2027 wordt ter vergadering van het AB van de GGD op donderdag 30 maart 2023 vastgesteld, omdat deze tijdig dient te worden voorgelegd voor zienswijze aan de gemeenteraden van alle deelnemende gemeenten. De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) verplicht dat de gemeenteraden 12 weken gelegenheid krijgen voor het opstellen van hun zienswijze. De vastgestelde conceptbegroting 2024-2027 en bijbehorende kaderbrief wordt voor 1 april aan de gemeenteraden van alle deelnemende gemeenten aangeboden. Op 29 juni 2023, de laatste vergadering van het algemeen bestuur voor het zomerreces, vindt definitieve vaststelling van de meerjarenbegroting inclusief de zienswijzen van de raden plaats, zodat deze conform wettelijke eis tijdig kunnen worden toegezonden aan de Gedeputeerde Staten.

Secretaris alg. bestuur GGD Rotterdam Rijnmond

Mevr. Dr. Y.H.T.P van Duijnhoven
Directeur publieke gezondheid